

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра соціальної психології



“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

Вересня

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні методи психологічних наукових досліджень

Рівень вищої освіти:

Третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань:

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність:

053 Психологія

Освітньо-професійна програма:

Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні методи психологічних наукових досліджень» – Одеса: ОНУ, 2022. – 12 с.

Розробник: Оксана КОНОНЕНКО, д. психол.н., професор, завідувач кафедри соціальної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол № 1 від. “31” 08 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Оксана КОНОНЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП «Психологія»

_____ (Оксана КОНОНЕНКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

Факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від. “31” 08 2022 р.

Голова НМК _____ (Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.

Мета курсу – підготувати аспірантів до епістемологічного дискурсу, який відповідає принципам застосування системного підходу у моделюванні психологічних феноменів.

Мета курсу – підготувати аспірантів до епістемологічного дискурсу, який відповідає принципам застосування системного підходу у моделюванні психологічних феноменів.

Завдання курсу:

- сприяння формуванню здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

ЗК 4 – Знання предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю.

СК 5 - Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики у галузі психології.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

ПРН 6. Планувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове психологічне дослідження, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність і сприяє розв'язанню значущих наукових та соціальних проблем

ПРН 7. Використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки.

ПРН 12. Здійснювати критичне осмислення видів та форм науково-дослідної роботи, критичне осмислення вимог та структури публікації наукових результатів, володіти навичками аналізу результатів досліджень та самостійної інтерпретації результатів емпіричних даних психологічного дослідження.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 «Класифікація методів психологічних наукових досліджень»

Тема 1. Наука як система знань і сфера людської діяльності. Поняття про науку. Описова, прогностична, проектно-конструкторська, технологічна та інші функції науки. Наука як соціальний інститут. Історичні передумови виникнення науки. Етапи розвитку науки. Наукові революції. Класифікація наук. Організація наукової діяльності в Україні. Загальне уявлення про методологію науки. Наукове дослідження. Види досліджень. Етапи наукового дослідження. Форми теоретичного знання: закони, класифікації і типології, моделі, схеми, гіпотези

Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень. Поняття методу. Парадигми науки. Структура теорії. Поняття наукової проблеми. Рівні експериментальних гіпотез. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Загальнонаукові принципи: єдності теорії і практики, детермінізму, доповнювальності, самоорганізації, системності, інваріантності. Вимоги до методів наукових досліджень. Класифікація методів. Проблема понятійно-категоріального апарату наукових досліджень.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Тема 3. Класифікації методів досліджень. Основні загальнонаукові дослідницькі методи. Методи психології. Типологія методів. Методика. Теоретичне дослідження в психології. Теоретичні методи дослідження в психології, зокрема аналіз, реконструкція, моделювання, прогнозування. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел досліджень. Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 4. Характеристика сучасних методів дослідження. Теоретичні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження в психології, зокрема аналіз, реконструкція, моделювання, прогнозування. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел. Емпіричні методи дослідження. Емпірична частина дослідження. Види експерименту. Методи здобуття емпіричного матеріалу. Визначення змінних. Поняття про вибірку досліджуваних. Вимоги до вибірки. Пілотажне дослідження. Інструктування. Процедура експерименту. Обробка емпіричних даних. Обробка та аналіз даних дослідження

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усьо го	у тому числі				усьо го	у тому числі			
		л	п/с	лаб	с.р.		л	п/с	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12

Змістовний модуль 1. Класифікація методів психологічних наукових досліджень

Тема 1. Наука як система знань і сфера людської діяльності	20	2	2		16					
Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень.	26	4	4		18					
Всього за ЗМ№1	46	6	6		34					

Змістовий модуль 2 «Характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень»

Тема 3. Класифікації методів досліджень.	20	2	2		16					
Тема 4. Характеристика сучасних методів дослідження.	24	4	2		18					
Всього за ЗМ№2	44	6	4		34					
Всього	90	12	10		68					

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття методології психологічної науки	2
2	Методологія як наука про метод	2
3	Особливості проведення наукового дослідження	2
4	Порядок проведення наукового дослідження	2
5	Прийоми викладення наукових матеріалів	2
	Разом	10

6. Теми практичних занять
Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Вища освіта як предмет психологічного аналізу (презентація)	12
2	Вікові особливості розвитку юнатства та дорослої людини (реферат)	14
3	Вища школа як інститут соціалізації людини та її професійного становлення (презентація)	14
4	Соціально-психологічні особливості студентських груп та науково-викладацьких колективів (реферат)	14
5	Психологія спілкування у ЗВО (есе)	14
	Разом	68

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, обговорення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, вправи, підготовка презентацій і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та виконання індивідуальних завдань: складання глосарію, есе, реферату та підготовку презентацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання
(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості здобувача з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає: реферати, презентації, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється за результатами роботи здобувача впродовж усього семестру. Підсумкова оцінка визначається як проста сума балів за результатами поточного контролю за 100-бальною шкалою.

Здобувач одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він

повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (10 балів за тему)	Оцінюється робота здобувача, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
Добре (7-8 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
Задовільно (5-6 бали за тему)	Оцінюється робота здобувача, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільно можливістю відпрацювання (1 бал за тему)	3 Оцінюється робота здобувача, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	10	відповідність змісту доповіді здобувача та/або оригінальність візуального представлення відповідному навчальному матеріалу.
Реферат	10	здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність

		помилки при оформленні цитування й посилань на джерела.
Есе	10	здатність продемонструвати розвиток власної думки, зосереджений на обговорюваній проблемі висловлювання; продемонструвати дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, функції і значення науки.
2. Процес зародження науки.
3. Структура науки як системи знань.
4. Класифікація наук.
5. Науково-дослідна робота та науковий потенціал України.
6. Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення.
7. Вибір теми та реалізація дослідження.
8. Ефективність наукових досліджень.
9. Поняття наукового дослідження.
10. Види наукових досліджень.
11. Етапи наукових досліджень.
12. Фундаментальні наукові дослідження.
13. Прикладні наукові дослідження.
14. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень.
15. Об'єкт і предмет наукового дослідження, їх класифікація.
16. Методи дослідження та їх класифікація.
17. Загальні методи наукових досліджень.
18. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці.
19. Методи дослідження в туризмі.
20. Методи емпіричного дослідження: спостереження, експеримент, порівняння, опис, вимірювання.
21. Методи теоретичного дослідження: формалізація, аксіоматичний метод, гіпотетико-дедуктивний, логічний, історичний, аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізація, аналогія, моделювання, системний підхід, тощо.
22. Метод опитування. Метод інтерв'ю. Метод фокус-групи.
23. Метод анкетування. Види анкетування. Загальні вимоги до складання анкет. Структура анкети. Принципові вимоги до складання запитань в анкеті.
24. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Функції інформації.
25. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. Класифікація інформації.
26. Стадії обробки інформації та їх характеристика.

27. Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди, каталоги та картотеки.
28. Електронний пошук наукової інформації.
29. Отримання і аналіз первинної інформації.
30. Вторинна інформація. Процес збору та аналізу наукової інформації.
31. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ.
32. Каталоги, їх види та характеристика. Техніка роботи з науковою літературою.
33. Оформлення бібліографічного опису літератури та списку використаних джерел в процесі наукового дослідження.
34. Бібліографічний список використаних джерел.
35. Види бібліографічних списків.
36. Елементи бібліографічного опису.
37. Основні структурні елементи наукового дослідження.
38. Елементи вступу.
39. Основна частина.
40. Висновки та пропозиції.
41. Список використаних джерел.
42. Додатки.
43. Анотація.
44. Критерії вибору теми дослідження. Формулювання теми дослідження.
45. Структура наукового дослідження.
46. Особливості наукового тексту. Мова і стиль наукового викладу.
47. Оформлення результатів наукового дослідження. Нумерація сторінок роботи.
48. Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми). Нумерація цифрового та ілюстративного матеріалу.
49. Вимоги до оформлення таблиць, формул.
50. Загальні правила цитування та посилання на використанні джерела.
51. Список використаних джерел.
52. Наукова публікація: поняття, функції, основні види.
53. Наукова монографія, наукова стаття, тези.
54. Реферат, доповідь, виступ.
55. Методика підготовки та оформлення публікацій.
56. Форми звітності при науковому дослідженні.
57. Тези наукової доповіді.
58. Наукова стаття та її структурні елементи.
59. Наукова монографія.
60. Підготовка виступу. Основні вимоги до виступу і презентації

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточний та періодичний контроль				Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2		
T1	T2	T3	T4	100
25	25	25	25	

T1, T2, T3, T4 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	зараховано
85-89	B	Дуже добре	
75-84	C	Добре	
70-74	D	Задовільно	
60-69	E	Допустимо	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Мультимедійні презентації;
- допоміжний роздатковий матеріал.

14. Рекомендована література

Основна

1. Максименко С. Д. Психологія учіння людини: генетико-моделюючий підхід [Текст]: монографія / Сергій Дмитрович Максименко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 592 с.
2. Психологічні чинники самодетермінації особистості в освітньому просторі [Текст]: Колективна монографія / [Максименко С. Д., Куценко-Лада Г. В., Пророк Н. В. та ін.], за ред. С. Д. Максименка. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 400 с.
3. Карамушка Л.М., Іщук О.В. Психологія організаційної культури вищого навчального закладу (у контексті становлення професійної ідентичності студентів) : монографія /Л.М. Карамушка, О.В. Іщук . – К.-Запоріжжя : Кругозір, 2015. – 276 с.

4. Сердюк Л. З. Психологія мотивації учіння майбутніх фахівців: системно-синергетичний підхід : [монографія] / Л. З. Сердюк. – К.: Університет «Україна», 2012. – 323 с. <http://lib.iitta.gov.ua/4651/>
5. Фурман А.В., Шандрук С.К. Організаційно-діяльнісні ігри у вищій школі : монографія /А.В. Фурман, С.К. Шандрук . – Тернопіль : ТНЕУ, 2014 . – 272 с.
6. Методологічні проблеми трансформації комунікативної компетентності психолога в інформаційному суспільстві : монографія / [В.В. Андрієвська, Е.І. Драніщева, С.П. Тищенко та ін.]; за ред. В.В. Андрієвської . – К.- Кіровоград : Імекс-ЛТД , 2014 . – 226 с.
7. Москаленко В.В., Міщенко О.О. Економічна культура особистості: соціально-психологічний аспект. Монографія / Москаленко В.В., Шайгородський Ю.Ж., Міщенко О.О./ Вид. «Центр соціальних комунікацій» - Київ. 2012 – 346 с.
8. Соціально-психологічні проблеми становлення суб'єкта економічної соціалізації. Монографія. /Т.В. Говорун, Н.М. Дембицька, І.К. Зубіашвілі, Л.М. Карамушка, О.В. Лавренко, О.О. Міщенко, В.В. Москаленко, Ю.Ж. Шайгородський./ Ред. В.В. Москаленко; К.: 2012. – 205 с.

Додаткова

1. Сердюк Л. З. Сучасні синергетичні тенденції мотивації учіння майбутніх фахівців / Л. З. Сердюк// Вісник Національного університету оборони України. Зб. наук. Праць. – К.: НУОУ, 2014. – Вип. 3(40). – с. 316-320. <http://lib.iitta.gov.ua/5285/>
2. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості : від обдарованості дитини домайстерності дорослого : Посібник / В.В. Рибалка.—К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014. –220с.
3. Львовчкіна А.М. Психологічні засади формування еколого-орієнтованої свідомості: монографія / Антоніна Михайлівна Львовчкіна. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011.– 422 с.
4. Система психолого-педагогічних вимог до засобів інформаційно-комунікаційних технологій навчального призначення: монографія / [за ред.М.І. Жолдака]. – К.: Атіка, 2014. – 172 с.
5. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євроінтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору: посібник / НАПН України; Ін-т інформаційних технологій і засобів навчання;[за заг. ред.В.Ю. Бикова, О.В. Овчарук]. – К.: Атіка, 2014. – 212 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://nbuv.gov.ua>
2. <https://www.npa-ua.org/>
3. <https://www.upa.guru/>
4. <https://www.who.int/home>
5. <https://www.apa.org/>